

16 Zjednoczenie Niemiec. Powstanie Austro-Węgier

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w.

Uczeń:

1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

1) charakteryzuje podział polityczny świata u schyłku XIX w.;

2) przedstawia reformy wewnętrzne w państwach zaborczych w drugiej połowie XIX i na początku XX w.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 1862, 1864, 1866, 1867, 1870–1871, 1870, 1871, 1888
- postacie: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I Hohenzollerna, Helmutha von Moltke, Napoleona III, Jarosława Dąbrowskiego, Wilhelma II, Leo von Capriviego, Agenora Gołuchowskiego, Franciszka Józefa

ROZUMIE

- pojęcia: Wielkie Niemcy, Małe Niemcy, Związek Niemiecki, Związek Północnoniemiecki, depesza emska, Komuna Paryska, system kanclerski, kulturkampf, monarchia dualistyczna

POTRAFI

- przedstawić dwie koncepcje dotyczące zjednoczenia Niemiec
- omówić rolę Prus i Austrii w procesie zjednoczeniowym
- scharakteryzować drogę Niemiec do zjednoczenia
- wyjaśnić znaczenie wojny prusko-duńskiej, prusko-austriackiej, prusko-francuskiej w procesie zjednoczenia Niemiec
- wyjaśnić, jaką rolę w procesie zjednoczeniowym Niemiec odegrał Otto von Bismarck
- porównać procesy zjednoczeniowe Niemiec i Włoch w XIX w.
- przedstawić główne postulaty przywódców Komuny Paryskiej
- opisać ustrój zjednoczonych Niemiec
- scharakteryzować politykę wewnętrzną II Rzeszy w drugiej połowie XIX w.
- omówić proces powstania Austro-Węgier
- scharakteryzować ustrój monarchii austro-węgierskiej

I. WPROWADZENIE

Zadajemy uczniom pytania dotyczące zjednoczenia Włoch:

- W jakich okolicznościach doszło do zjednoczenia Włoch?
- Jakie były główne etapy zjednoczenia?
- Kto odegrał najważniejszą rolę w tym procesie?

Zwracamy uwagę, że nie tylko państwa włoskie zjednoczyły się w XIX w., tworząc jeden wspólny organizm państwowy. Proces ten dotyczył również państw niemieckich. Do ich zjednoczenia dążyły monarchia Habsburgów oraz Prusy. Ostatecznie udało się tego dokonać, w wyniku czego powstała federacja państw o nazwie Rzesza Niemiecka pod berłem Hohenzollernów. Natomiast monarchia Habsburgów została przekształcona w monarchię dualistyczną. Zapisujemy na tablicy temat lekcji *Zjednoczenie Niemiec. Powstanie monarchii dualistycznej w Austro-Węgrzech*.

II. ROZWINIĘCIE

Prosimy uczniów, aby przyjrzeni się mapie Niemiec w pierwszej połowie XIX w. i wskazali na niej Związek Niemiecki, a następnie odpowiedzieli na pytanie:

- Które z państw niemieckich odgrywały waszym zdaniem najważniejszą rolę?

Rozdajemy w klasie karty pracy. ➤ Prosimy o zapoznanie się z treścią podrzdziałów *Na drodze do zjednoczenia Niemiec – między Prusami a Austrią* (s. 164–165) oraz *Powstanie II Rzeszy w 1871 r.* (s. 170). Odtwarzamy film *Zjednoczenie Niemiec w XIX wieku* i prosimy o zwrócenie uwagi m.in. na przedstawione w nim koncepcje zjednoczeniowe, główne etapy procesu zjednoczenia, charakter (ustrój) nowo powstałego państwa. Podczas oglądania uczniowie wykonują zadanie 1 w kartach pracy.

Po uzupełnieniu schematu sprawdzamy wspólnie z uczniami poprawność odpowiedzi.

Następnie dzielimy klasę na cztery grupy i rozdajemy im instrukcje. ➤

Grupa I

Jesteście dziennikarzami amerykańskiej gazety, którzy znaleźli się w Paryżu po zdobyciu miasta przez Prusaków. Obserwujecie rozwój Komuny Paryża. Waszym zadaniem jest napisanie krótkiego artykułu, w którym wyjaśnicie, czym ona była. Uwzględnijcie także przeprowadzone przez nią reformy oraz wskażcie jasne i ciemne strony jej rządów. W tym celu przeczytajcie podrzdział *Komuna paryska* (s. 169).

Grupa II

Jesteście dziennikarzami angielskiej gazety, którzy od wielu lat mieszkają w II Rzeszy. Przygotowujecie właśnie tekst poświęcony sytuacji wewnętrznej tego kraju. Opiszcie w nim politykę wewnętrzną oraz główne reformy. W tym celu przeczytajcie podrzdział *Polityka wewnętrzna II Rzeszy* (s. 172–173).

Grupa III

Jesteście dziennikarzami amerykańskiej gazety, którzy znaleźli się w Paryżu po zdobyciu miasta przez Prusaków. Obserwujecie rozwój Komuny Paryskiej. Waszym zadaniem jest napisanie krótkiego artykułu, w którym wyjaśnicie, czym ona była. Uwzględnijcie także przeprowadzone przez nią reformy oraz wskażcie jasne i ciemne strony jej rządów. W tym celu przeczytajcie podrzdział *Komuna paryska* (s. 169).

Grupa IV

Jesteście dziennikarzami angielskiej gazety, którzy od wielu lat mieszkają w II Rzeszy. Przygotowujecie właśnie tekst poświęcony sytuacji wewnętrznej tego kraju. Opiszcie w nim politykę wewnętrzną oraz główne reformy. W tym celu przeczytajcie podrozdział *Polityka wewnętrzna II Rzeszy* (s. 172–173).

Po wykonaniu zadania uczniowie odczytują swoje artykuły na forum klasy.

III. PODSUMOWANIE

Rozpoczynamy dyskusję na temat tego, co zyskały Niemcy dzięki zjednoczeniu. Uczniowie zapisują swoje odpowiedzi na kartkach, a następnie wieszają je na tablicy. Następnie wspólnie je omawiamy.

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują polecenie podsumowujące numer 1 (s. 175).

Materiał realizowany na drugiej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Zadajemy pytania:

- ▶ Jak się przedstawiała sytuacja Austrii po przegranej wojnie z Prusami?
- ▶ Jakie państwa wchodziły w skład monarchii habsburskiej?

II. ROZWINIĘCIE

Prosimy uczniów, aby przeczytali zadanie 2 z karty pracy, a następnie odtwarzamy audycję radiową *Austro-Węgry. Jak powstała dualistyczna monarchia*, w której prof. Rafał Habielski wyjaśnia przebieg tego procesu. ▶ Uczniowie wypełniają tabelę w karcie pracy podczas słuchania audycji. Następnie wspólnie sprawdzamy podane odpowiedzi.

Rozdajemy w klasie karty do sporządzenia analizy SWOT. ▶ Uczniowie, pracując w parach, uzupełniają tabelę. Korzystają z następujących źródeł wiedzy:

- ▶ podrozdział w podręczniku *Powstanie Austro-Węgier* (s. 174),
- ▶ artykuł Andrzeja Krawczyka *Powstanie Austro-Węgier, czyli początek złych czasów dla Słowaków*. ▶

Po wykonaniu zadania przez uczniów wspólnie przeprowadzamy analizę SWOT.

III. PODSUMOWANIE

Zadajemy uczniom pytanie:

- ▶ Jak myślicie, jakie były podobieństwa i różnice pomiędzy procesami zjednoczeniowymi Włoch i Niemiec?

Rozdajemy uczniom po dwie niewielkie kartki, na których mają wpisać jedno podobieństwo i jedną różnicę.

Następnie dzielimy tablicę na dwie części i przyklepamy odpowiedzi uczniów – do jednej części podobieństwa, a do drugiej różnice.

METODY KONTROLI

Uczniowie wykonują polecenie podsumowujące numer 4 z podręcznika (s. 175).

PRACA DOMOWA

Uczniowie, uzupełniając tabelę ► , przeprowadzają ocenę postaci Ottona von Bismarcka.